

Kmetijstvo.

Pijoktanin (pyoktanin), zdravilo proti živinski bolezni na parkljih in gobci.

Profesor dr. Stilling v Strassburgu je iznašel novo zdravilo za živinsko kužno bolezen na gobci in na parkljih. Prusko poljedelsko ministerstvo je bilo zaukazalo to sredstvo poskušati in o teh poskusih je sporočil okrožni zdravnik v Vratislavi dr. Mehrdorf ministerstvu. Po tem poročilu pijoktanin prekosi vsa dosedanja zdravila proti tej bolezni.

Če se to zdravilo pravočasno in umno rabi, ne bode nobeno živinče poginilo za to boleznijo. Bolne živali tudi ne bodo dosti shujšale. Krave, bodo malo časa imele manj mleka. Vprežna živina se da kmalu zopet rabiti na polji za delo. Bolezen sploh ni tako huda, kakor bi bila, ko bi se s tem zdravilom ne zdravila.

Jeden del pijoktanina raztopi v 1000 delih vode in spiraj s to tekočino tako dolgo vse bolne dele, da postanejo višnjevi. Pazi na to, da zdravilo pride dobro v dotiko z bolnimi deli. Zatorej naj se z gnojnih delov na parkljih roženina (parkljovina) poprej lepo odstrani, potem naj se pa s tem zdravilom s čopičem namažejo. V gotec naj se pa bolni živini dvakrat na dan z srednje veliko brizglo brizglja to zdravilo.

Mehrdorf je to zdravilo skušal pri 1261 govedih, 28 prašičih in 4 kozah in pri vseh je dosegel ugodne vspehe. On pravi, da v svoji dvajsetletni praksi ni videl zdravila, ki bi tako pomagalo, kakor to.

Pijoktanin pripada k analinskim snovem. Nekateri te snovi pa ne pomagajo pri tej bolezni, ali so celo strupene, za to je pa treba gledati, da se dobi pristno sredstvo.

Kmetijske raznoterosti.

Snet pri žitu. Škropljenje semenskega žita z žvepljeno kislino ne prežene sneti, temveč le žitu škoduje. Tudi z raztopljeno zelene galice se dosedaj niso dosegli nobeni vspehi. Pač pa pomaga, če se žito, predno se seje, moči kake pol ure v vodi, v kateri se je razstopilo nekaj modre galice.

Napajanje konj. Postana voda je boljši za konje nego sveža. Konji se pri taki vodi ne prehlade. Samo na potu, kjer konji gredo brž naprej, se jim more dati sveže vode, če postane ni dobiti. Konji se tudi ne smejo napajati, dokler so preveč potni.

Poučni in zabavni del.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

255.

Osodni nesporazumki. Smrt.

Bilo je 15. maja; dva dni je že prodirala karavana proti srcu afriške celine, in težave so postajale

vse večje, kakor tudi muke in žrtve, katere so zadevale sleharnega. Ko sta tega dne Shaw in Farquhar prišla k obedu, moglo se jima je na obrazu brati, da bi se rada prepirala; ni jeden ni drugi ni odgovoril na pozdrav Stanley-ev, tudi pogledala mu nista naravnost v oči. Načelnik se ni zmenil za vse to, in povabil ja je naj sedeta. Koj na to je črni sluga prinesel jedi. Imeli so četvrt pečene koze, jetra, šest ptičev, močnato jed in kavo, gotovo gosposk obed za vsakega, kateri ima samo pojma o potniškem življenji v osrednji Afriki. „Izvolite si odrezati pečenke,“ veli Stanley Shawu.

„To meso da je pečenka! Za pse!“ zavpije ta z največjo brezobraznostjo.

„Kaj pravite?“

„Pravim, da je sramota, prava sramota, kakor postopate z nama. Gospod vi me hočete ubiti, toliko mi napravljate truda. Mislila sva, da bodeva imela oslov in služabnikov, pa moram peš hoditi po solncu. Raje bi šel v pekel, kakor s to prekleto ekspedicijo! Vrag vzemi vse, ki hodijo ž njo! Gospod, to pravim.“

Stanley se je znal premagovati, zato je odgovoril mirno: „Poslušajte me, Shaw, pa tudi vi Farquhar. Oba sta imela oslov, kateri so vaju nosili, dokler niso pocepali. Služabnikov vama tudi ne manjka, nosijo vama prtljago, razpenjajo vama šatore, kuhajo i. t. d. Oslov sedaj nimamo, to je res hudo, ali to najhuje mene peče. In ko sami dobro veste, pri čem da smo, osmelujete se tožiti, da morate peš hoditi. Spozabljate se tako, da me psujete za mojo mizo. Ali ne vesta, da sta tu moja služabnika? Jaz nisem vajin drug.“

„Vraga . . .“

Preden je še katero zinil, valjal se je Shaw po tleh. „Ali je dovolj, kaj?“ popraša Stanley.

„Gospod,“ odgovori Shaw in se pobere, „najbolje bode, če se vrnem. Izpustite me.“

„Zakaj ne!“ in Stanley pokliče Bombay-a. „Ta gospod more oditi. Zložite mu šotor, prinesite njegovo orožje, in potem ga odvedite dve sto metrov od tabora, od koder naj gre s svojo prtljago kamor hoče.“ Na to se obrne k Shawu: „Idite, gospod, vi ste sedaj sami svoji.“

Farquharu pa razloži Stanley, da hoče pospešiti svojo pot, in nič se zadrževati v pustih krajih. Ako ga pa le noče spremljati radi utrujenosti in bolehnosti, stori najpametnejše, če ostane na kakem mirnem kraju pod varstvom dotičnega domačega glavarja toliko časa, da pride mimo karavana arabska, katerej naj se pridruži, da dospe na morsko obalo. Na to dojde zopet Bombay in reče Stanley-u, da bi Shaw rad govoril ž njim. Stanley dovoli. Shaw dojde ves skesan in potrten ter prosi odpuščenja, ob enem slovesno zatrjuje Stanley-u, da odslej ekspedicija ne bode imela udanejšega služabnika od njega.

Stanley mu podá roko. „Rojak, pozabiva kar je bilo. Ni hiše brez svaje. Odpuščam vam vse, prav res, vse.“

Na večer tistega dne, ko je Stanley že dremal, zasliši se strel, krogla prileti v njegov šotor in udari nekoliko palcev od njegove postelje. Stanley pograbi revolver in skoči iz šotora. „Kdo je streljal?“ vpraša stražo

„Beli človek ondi-le.“

Stanley nažge svečo in gré v šotor svojega nasprotnika. Shaw, ali ste vi streljali?“

Nobenega odgovora. Shaw kakor da spi in smrči zraven. Stanley zopet popraša in potrese Shawa.

„Jaz?“ pravi in se dela, kakor da se je prebudil.

„Jaz ne, jaz sem spal.“

Stanley je že hotel oditi, kar opazi puško Shawovo. Prime jo, cev je bila topla, porine prst vánjo in ko ga pogleda, bil je črn. „Kaj je to?“ veli Shawu. „Ljudje trdijo, da ste vi streljali, kaj?“

„Oh!... da. Spominjam se... Sanjalo se mi je, da se je tat plazil tu okoli vrat, pa sem puhnil za njim, to je. No pa kaj za to, ali je to kaj hudega, napačnega? I kaj pa je?“

„Nič,“ odgovori Stanley. „Da se ognete sleharnej sumnji, svetujem vam, ne streljajte več v moj šotor, tudi neblizu mene, ker bi utegnil biti ranjen, a posledice bi bile zle za vas. Lahko noč.“ In nič več ni vzel v misel tega dogodka.

Nekoliko dni pozneje pa je moral Stanley se ločiti od Farquahara, ki je bil ves bolan in zdelan, s kratka, nesposoben, da ide dalje. Ostavil ga je v neke vasi pokrajine Mpwapwa, kjer je zrak čist in zdrav in kjer je bolnik mogel počakati karavane, da se odpravi na obalo. Ali ko so se pomenkovali, kateri črnci naj ostane pri bolniku, nobeden ni hotel, vsak se je branil; Tarquhar namreč jo tako okrutno postopal s črnci, da se sedaj ni smilil nobenemu.

Stanley je moral upotrebiti ves svoj ugled, in zapovedal je, da kuhar Jakob ostane pri belci, dokler se pozdravi. Tudi mu je ostavil dovelj živil vsake vrste. No vsa skrb in ves trud je bil zastonj. Nekoliko mesecev pozneje je izvedel Stanley da je Tarquhar že umrl, kar ga ni iznenadilo. „Pijanci in razuzdanci ne morejo živeti v Osrednji Afriki,“ rekel je Livingstone.

Kar se tiče Shawa, vlekel ga je Stanley seboj do Taboraha, ali službe ni imel nikake več. Tu pa je Shaw po vsej sili nastojal, da se vrne. Stanley ga je prosil in rotil, naj ne stori tega, dokazoval mu je, da se to pravi riniti v gotovo smrt. In res je nesrečnik umrl kmalu potem, ko je bil zapustil svojega načelnika.

Poučni in zabavni drobiž.

Jetika v Budimpešti. Prof. dr. pl. Fodor je konstatoval, da so zdravstvene razmere v Budimpešti najneugodnejše

izmej vseh velicih mest. Na 100.000 prebivalcev umrje jih 600 na leto za jetiko, v Londonu pa le 180. V vseh drugih mestih se zdravstveno stanje boljša vsled večje skrbi za zdravstvo, le v Budimpešti ne. Omenjeni doktor misli, da bi se moralo bolj gledati na snaženje ulic

Ameriške najdbe. Inženirja Ochoa in Baez našla sta v Caolcomanu staromehiško mumijo. Zanimivo najdbo sta razstavili v mehiškem muzeji. Dr. med. Ballot je našel v Mehiki star napis mehiških Indijanov. Iz tega napisa sledi, da so ti Indijani že poznali bacilsko teorijo. Dotično mesto tega napisa se glasi: „Če kuhaš rumeno korenino rastline kolobše in odlivek piješ, uničiš živalice, katere proizvaja telo samo, ki so pa tako majhne, da jih ne vidiš.“ Stari Indijanci so torej že vedeli, da te živalice prouzročujejo razne bolezni.

Podzemeljsko mesto. Blizu Kerhija v Buhari našli so vhod k nekemu staremu podzemeljskemu mestu. Po najdenih novcih soditi je to mesto še iz časa sasanidske države. To pa ni kako zasuto mesto, temveč je nalašč zidano v podzemeljskih votlinah. Na več kilometrov daleč vodijo razni hodniki. Nekateri hiše so celo po tri nadstropja. V tem podzemeljskem mestu se je menda neki star civilizovani narod skrival pred barbarskimi sosedi

Novice.

— **Presvetli cesar** je podaril za notranjo opravo župnijske cerkve v Beli Cerkvi 100 gld

— **Osebnosti.** Višji štabni zdravnik g. dr. V. Tonner, ki je služboval pred nekaj leti tudi v Ljubljani, je upokojen in odlkovan z redom železne krone tretjega razreda. Premešeni so okrajni sodni pristavi: g. Jožef Senčar iz Senožec v Žužemberk, g. Henrik Frankovič iz Kostanjevice v Velike Lašice, službeno odkazan k okrožnemu sodišču v Novem mestu, g. dr. Ed. Volčič iz Žužemberka v Krško in g. K. Grebenc iz Črnomlja v Kostanjevico. Okrajnima sodnima pristavoma sta imenovana avskultanta g. R. Perše za Senožce in g. Ivan Pogačnik za Črnomelj. — Deželnega sodišča svetnik gosp. Bogdan Trnovec, dosedanji voditelj deleg. okrajnega sodišča v Trstu, premeščen je k dež. sodišču istotam. Na njegovo mesto pride dež. sodišča svetnik g. grof Dandini.

— **Občinske volitve.** V Velikem Gabru v litijem okraji izvoljen je županom g. Anton Lavrih iz Žubine, odbor. nikoma pa gg. Ig. Smole in Fr. Stepec iz Žubine. — V Gorenjem gradu izvoljen je županom g. Iv. Hren, za svetovalca pa gg. dr. Iv. Šlander in Fran Pintar. — V Ambrusu v Novomeškem okraji voljen je županom g. Fr. Škufca iz Primče vasi, odbor. nikom pa gg. Peter Sadar iz Malga Globokega, Jož. Muhič iz Višnjega, Jern. Muhič iz Ambrusa in Fr. Gregorič iz Bregovega Dola.

— **Dolenjska železnica.** V ponedeljek pričela se je graditev dolenjskih železnic na celi progi. V Velikih Laščah je po blagoslovu g. župnika Lovro Gerjola prijel gosp. c. kr. sodnik Daniel Šufraj v navzočnosti vseh dostojanstvenikov in mnogobrojnega občinstva mej petjem in pokanjem topičev za okrašeno lopato in je tako slovesno otvoril graditev dolenjskih železnic.

— **Nova deželna bolnica kranjska** se ne bode torej gradila za šišenskim kolodvorom, kakor je bilo s prva določeno, ampak za Št. Petersko cerkvijo ob Ljubljani. Deželni odbor se je z knezoškofijskim konzistorijem č-gar lastnina je ondi svet, že pogodil za novo stavbišče, ki obsega 12 oral. Graditi pričelo se bode še to poletje.